

FOKUSGRUPA

Ģimenes, kurās par bērniem rūpējas viens no vecākiem

2023. gada septembrī projekta “BAROMETRS: ģimenes ar bērniem Latvijā” ietvaros Latvijas Bērnu labklājības tīkls organizēja fokusgrupu ģimenēm, kurās par bērniem rūpējas viens no vecākiem (viena vecāka ģimenēm). Fokusgrupas mērķis bija **izzināt ģimeņu viedoki par situāciju un problēmām, kas saistītas ar Bērnu garantijā uzsvērtajām pamattiesībām – bērnu izglītību, veselības aprūpi, veselīgu uzturu un mājokli, lai izstrādātu un sniegtu priekšlikumus politikas veidotājiem situācijas uzlabošanai.**

Aptaujas dati parāda, ka viena vecāka ģimenes ir tā ģimeņu grupa, kuru situācija ir sliktāka, un, kuru vajadzības visās jomās ir mazāk apmierinātas un kurām ir nepieciešams īpašs atbalsts.

Aicinām iepazīties ar fokusgrupā minētajām problēmām un ierosinājumiem situācijas uzlabošanai

Izaicinājumi	Risinājumi
Uzturs	
<ul style="list-style-type: none">• Vecākiem trūkst laika resursa, lai ikdienā pagatavotu veselīgas un sabalansētas maltītes;• Uzturvērtīgās maltītes tiek aizstātas ar vitamīniem, lai “atpirktos” par neesošajām veselīgajām vakariņām;• Vecāki paļaujas uz izglītības iestādēm (bērnu dārzs, skola), ka bērns reizi dienā saņems vismaz vienu veselīgu maltīti;• Daudzos gadījumos skolās netiek nodrošinātas pusdienas visiem, kas savukārt nozīmē lielākus riskus attiecībā bērna izvēlēm par labu neveselīgām maltītēm.	<ul style="list-style-type: none">• Veicināt kopienas atbalstu, ko varam sniegt viens otram ļoti ikdienišķos jautājumos, piemēram, padomdevējs bērniem par uztura jautājumos, palīdzība bērniem jaunu prasmju apgūšanā, palīdzība tehniskos jautājumos un fiziski smagāku darbu veikšanā u.tml.• Nodrošināt brīvpusdienas skolās vai līdzfinansējums vienai ēdienreizei skolā visiem bērniem (neatkarīgi no vecuma, 3+ vai mazturīgā statusa esamības), ar nosacījumu, ka bērns var pats izvēlēties ēdienu un saņemt siltu, uzturvērtīgu maltīti.

Izaicinājumi

Risinājumi

Mājoklis

- Īres un komunālie maksājumi sastāda no 1/4 līdz 1/3 no vecāka algas, kas ievērojami ierobežo pieejamos līdzekļus bērnu aprūpei, izglītībai, medicīniskiem izdevumiem, izklaidei un iekrājumu veidošanai un nākotnes plānošanai;
- Mājokļa un saistītie izdevumi strauji aug, kamēr vecāka alga nemainās vai pieaug lēni;
- Lai nodrošinātu ģimenes pamatvajadzības, tostarp mājokli, vecāks nereti strādā vairākos darbos, kas rezultējas ar ierobežotu kopā ar bērniem pavadīto laiku, kas savukārt vecākiem liek just ne tikai finansiālu, bet arī emocionālu slogu;
- Ierobežoto finanšu dēļ nav iespējams veidot iekrājumus, lai iegādātos patstāvīgu mājokli;
- Ģimeņu ikdiena norit mājokļos, kuras ierobežo personīgo telpu, t.i. vairāki bērni dzīvo vienā istabā; istabas ir caurstaigājamas, nav privātās telpas, kur pabūt vienam (gan bērniem, gan vecākiem);
- Liels dzīvojamo telpu pieprasījums gan Rīgā, gan citur Latvijā;
- Nomnieki neuzticas viena vecāka ģimenēm, tā vietā prioritāti dodot ģimenēm ar abiem vecākiem, vai pāriem bez bērniem;
- Esošo dzīvokļu piedāvājumi neatbilst prasībām, piemēram, ir pārāk mazi, neapdzīvojami, nepieejami transportam vai budžetam neatbilstoši (dārgi);
- Vecāki jau šobrīd meklē risinājumus ar mājokli saistīto izdevumu segšanai, veidojot uzkrājumus vai izvēloties kā dzīvesvietu pilsētas ar zemākām mājokļa īres maksām. Tostarp, lai nodrošinātu pienācīgu mājokli, vecāki spiesti strādāt vairākos darbos.
- Nodrošināt lielāku pašvaldību iesaisti un ieinteresētību palīdzībā atrast piemērotu dzīvesvietu;
- Izsīrādāt valsts finansējuma programmas, kas atbalsta viena vecāka ģimenes mājokļa jautājumus (atbalsts komunālajiem maksājumiem, dotācijas kosmētiskajiem remontiem u.c.).

Izglītība un interešu izglītība

- Nokļūšana izglītības iestādē var prasīt daudz laika (līdz pat vairākām stundām dienā) gan Rīgā, gan citās Latvijas vietās;
- Dalība skolu ekskursijās bieži pieprasa papildus līdzekļus;
- Interešu izglītības norišu piedāvājumu bieži vien ir nepieejami sasniegt bez personīgā transporta;
- Vecākam, kas strādā vairākos darbos, ir sarežģīti un pat neiespējami izvadīt bērnu uz dažādiem pulciņiem.
- Pašvaldībām būtu jāparedz finansējums talantu programmai, kas iedrošinātu izglītības audzēkņus izmēģināt dažādas prasmes, savukārt, talantīgākajiem konkrētās jomās būtu iespējams saņemt līdzfinansējumu savai talanta pilnveidei un izaugsmei;
- Pašvaldības vai valsts līdzfinansējums būtu nepieciešams arī mācību ekskursiju izmaksu segšanai, uzsverot, ka ekskursijas var būt personības izaugsmei un bērna attīstībai ļoti izšķirošas. Tostarp vecāki ierosina veidot šo atbalstu ekskursijām pēc līdzīga principa kā iniciatīva "Skolas soma".
- Nodrošināt transportu bērnu nogādāšanai pēc skolas uz dažādām interešu izglītības un sporta nodarbībām.

Izaicinājumi	Risinājumi
Veselības aprūpe	
<ul style="list-style-type: none"> Būt "solo" vecākam nozīmē būt vienīgajam bērna aprūpētājam, piemēram, ja slimo bērns, tad vecākam jāatrodas mājās kopā ar slimo bērnu, kas rada būtiskus izaicinājumus darba jautājumos. Mazpilsētās un lauku reģionos nav drošības sajūtas par pieejamajiem veselības pakalpojumiem, trūkst pieejamu akūto saslimšanu ārstniecības pakalpojumi, Uz veselības pakalpojumiem jāgaida mēnešiem un pat gadiem ilgas rindās; Mazpilsētās un lauku reģionos trūkst kvalificētu speciālistu, savukārt, lai nokļūtu galvaspilsētā nepieciešams transports, papildu laika un finanšu resursi; Bailes par situācijām, kad vienīgajam vecākam pašam var nākties doties uz slimnīcu un bērni var nonākt ārpusģimenes aprūpē uz nenoteiktu laiku. 	
Citi	
	<ul style="list-style-type: none"> Uzturlīdzekļu garantiju fonda maksājumu apmērs ir jāpielīdzina tam apmēram, kādā to maksātu uzturlīdzekļu maksātājs, neradot nevienlīdzību un diskrimināciju starp viena vecāka ģimenēm atkarībā no uzturlīdzekļu saņemšanas avota.

Projektu finansiāli atbalsta Sabiedrības integrācijas fonds no piešķirtajiem Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Materiāls ir sagatavots ar Sabiedrības integrācijas fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par materiāla saturu atbild biedrība "Latvijas Bērnu labklājības tīkls".

